

کتاب درسی دیجیتال آری یا نه؟

ویژگی‌های کتاب درسی دیجیتال است. متن آن مرده و ایستا نیست، بلکه پُر است از پیوندها و ابرپیوندهای درونی و بیرونی و بدین ترتیب متنی غنی، گسترده و نامحدود دارد. می‌توان در آن به آسانی به جست‌وجوی واژه‌ها، اصطلاحات و جمله‌ها پرداخت.

کتاب درسی دیجیتال، برخلاف کتاب‌های درسی چاپی که معمولاً سنگین وزن‌اند، وزنی ندارد، حمل آن آسان است و باری بر دوش دانش‌آموز تحمیل نمی‌کند؛ بهای آن نسبت به کتاب چاپی ارزان‌تر تمام می‌شود و از همه مهم‌تر، دوست‌دار محیط‌زیست است، چون برای تولید آن از کاغذ استفاده نمی‌شود و درختی بر زمین نمی‌افتد.

می‌توان با کتاب‌های درسی دیجیتال یادگیری را بهتر برنامه‌ریزی و مدیریت کرد. می‌توان با کمک آن به ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پرداخت و پرونده‌های الکترونیک

به بیان دیگر، کتاب درسی دیجیتال چندتوان است، یعنی عملکردهای متنوع و گوناگون دارد و به‌علاوه آمیخته‌ای است از چند کتاب، مانند کتاب درسی دانش‌آموز، کتاب‌های مرجع، کتاب کار دانش‌آموز، فرهنگ واژگان، کتاب ارزشیابی، با محتوایی چندرسانه‌ای مانند تصویرهای ثابت و متحرک، قطعات ویدیویی، صدا و متن. کتاب درسی دیجیتال خود مجهز به دفترچه یادداشت‌برداری است به نحوی که خواننده یا کاربر می‌تواند به آسانی از قسمت‌های مختلف آن یادداشت‌های دیجیتال بردارد، این یادداشت‌ها را مرتب، منظم و دسته‌بندی کند و به خدمت آموزش درآورد.

کتاب درسی دیجیتال برخلاف کتاب چاپی زنده و پویاست، به گونه‌ای که همیشه مانند غشای سلولی در تغییر، اصلاح و تکامل است؛ امکان نو شدن دارد و می‌توان آن را همیشه به‌روز کرد. پویایی یکی از مهم‌ترین

آیا تاکنون این پرسش‌ها به ذهنتان خطور کرده است که کتاب درسی دیجیتال به‌طور کلی چه ویژگی‌هایی دارد، نسبت به کتاب درسی چاپی دارای چه مزایا و چه معایبی است و چرا کتاب‌های درسی از قافله دیجیتال شدن عقب مانده‌اند؟ در دنیای کنونی که بسیاری از کارهای روزمره دیجیتال شده‌اند، چرا هنوز نوبت به کتاب‌های درسی نرسیده است؟ وضعیت کتاب‌های درسی دیجیتال در کشورهای دیگر چگونه است؟ آیا کشورهایی که از لحاظ فناوری‌های دیجیتال پیشرو بوده‌اند، به فکر تولید کتاب درسی دیجیتال نرفتاده‌اند؟ اگر افتاده‌اند، چه کرده‌اند و چگونه از آن‌ها استفاده می‌کنند؟ به‌طور کلی چه تجربه‌هایی در این مورد در جهان وجود دارد؟

کتاب دیجیتال در جامعه ما بیشتر به‌شکلی از کتاب گفته می‌شود که به قالب سند قابل حمل (PDF)^۱ درآمده باشد. به بیان دیگر، در جامعه ما منظور از کتاب دیجیتال بیشتر نسخه‌ای متناظر و کاملاً همانند کتاب چاپی است، با این تفاوت که به‌جای آنکه بر صفحه کاغذ نمایان شود، بر صفحه رایانه‌ها آشکار می‌شود. مثلاً اگر اعلام کنند که کتاب‌های درسی دیجیتال شده‌اند یا خواهند شد، به احتمال زیاد منظور آن است که به قالبی موسوم به پی‌دی‌اف درآمده‌اند.

اما کارشناسان معتقدند که کتاب درسی دیجیتال کتابی متناظر با کتاب درسی چاپی نیست، بلکه نسبت به نسخه چاپی و نسخه به اصطلاح پی‌دی‌اف، یک سر و گردن بالاتر است؛ یعنی توانایی‌های بسیار بیشتری دارد و با کتاب چاپی متفاوت و از آن متمایز است.

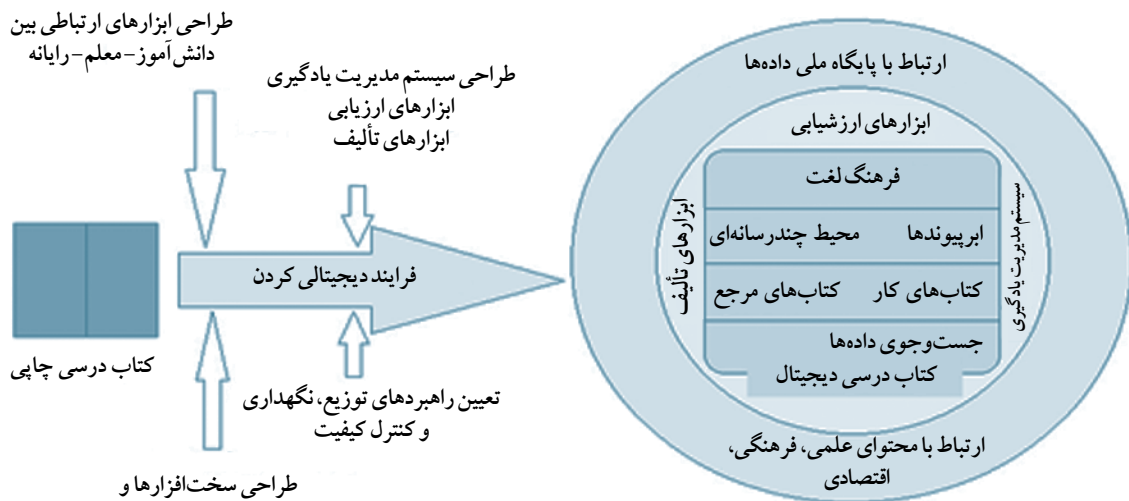

تشکیل داد. کتاب درسی دیجیتال به علت ماهیت الکترونیک و چندرسانه‌ای بودن جذاب است و در دانش‌آموزان انگیزه یادگیری بیشتر و عمیق‌تر ایجاد می‌کند.

اکنون این پرسش پیش می‌آید که آیا کتاب درسی دیجیتال با وجود این همه مزایا و محاسن، تاکنون مورد استقبال کشورهای پیشرفته دیجیتال قرار گرفته است؟ اکنون دانش‌آموزان کدام کشور یا کشورها از کتاب درسی دیجیتال استفاده می‌کنند؟ آیا پژوهش‌ها یا پژوهش‌هایی درباره میزان موفقیت یا استقبال از این نوع کتاب‌ها انجام شده است؟ تولید و کاربرد کتاب درسی دیجیتال با تأخیری که ناشی از ماهیت دیجیتال آن است، به تازگی آغاز شده و انسان هنوز در حال کسب نخستین تجربه‌ها در این زمینه است؛ شاید به این علت که فناوری پیچیدگی‌ها، دشواری‌ها

کشور برنامه‌ای برای تولید کتاب‌های درسی دیجیتال آغاز کردند. چندی پس از آن مطابق با برنامه، چند کتاب درسی دیجیتال تولید و در چند مدرسه ابتدایی به‌طور آزمایشی تدریس شدند. قرار بر این بود این کتاب‌ها پس از رفع نقایص احتمالی در سال ۲۰۱۳ به رایگان در همه مدارس کشور توزیع و تدریس شوند. سال گذشته دولت این کتاب‌ها را روی ۳۰۰ دانش‌آموز دوره ابتدایی از چهار مدرسه آزمایش کرد. در این آزمایش به‌ویژه مدرسی که دانش‌آموزانشان از نظر هوشی در حد متوسط یا پایین بودند بهبود قابل توجهی داشتند. اما سرانجام معلمان خواستار تعویق این برنامه شدند و سبب شدند این طرح به‌طور ناگهانی متوقف شود و حداقل تا سال ۲۰۱۵ به عقب افتد. معلمان کشور اظهار نگرانی کرده بودند که خیره شدن به صفحه

بوده است که مشکل بزرگ دانشجویان است. بهای کتاب‌های درسی از زمانی که پدران آنان در سال ۱۹۸۰ در حال تحصیل بودند، تا امروز حدود ۸۰۰ درصد افزایش یافته است. اگرچه دانش‌آموزان مدارس دولتی این کشور پولی بابت کتاب درسی نمی‌پردازند، اما قیمت کتاب درسی برای هر یک از آنان در حدود یکصد دلار برای دولت تمام می‌شود. به همین علت مسئولان آموزش و پرورش این ایالت تصمیم گرفته‌اند تا سال ۲۰۱۵ همه کتاب‌های درسی ایالت را دیجیتال کنند. اگرچه بهای تمام شده هر کتاب دیجیتال به اندازه یک دستگاه کتاب‌خوان خواهد بود، اما یک دستگاه کتاب‌خوان برای خواندن همه کتاب‌های درسی یک دانش‌آموز کافی است. حرکت از دنیای کاغذی به دنیای دیجیتال خاص کتاب و کتاب درسی نیست.

نقشه مفهومی یک کتاب درسی دیجیتال

و راه‌حل‌های خاص خود را دارد. یکی از کشورهای پیشرو که چندسالی است تجربه تولید کتاب درسی دیجیتال را آغاز کرده، کره جنوبی است. کره جنوبی یکی از کشورهایی است که اینترنت آن از لحاظ سرعت و دسترسی سرآمد است. در هشتم مارس ۲۰۰۷ مسئولان وزارت آموزش و پرورش این

نمایش به مدت طولانی برای کودکان زیان‌مند است. مسئولان آموزش و پرورش ایالت فلوریدای آمریکا نیز می‌خواهند نخستین تولید کنندگان کتاب‌های درسی دیجیتال در این کشور باشند. یکی از علل این تصمیم‌گیری افزایش بهای کتاب‌های درسی در این کشور

مجلات و روزنامه‌ها را نیز می‌توان دیجیتال کرد. اکنون وقت آن فرا رسیده است که با این پرسش روبه‌رو شوید: آیا شما با دیجیتال کردن مجله‌ای که در دست دارید موافقید؟ سردبیر

پی‌نوشت
1. Portable Document Format